

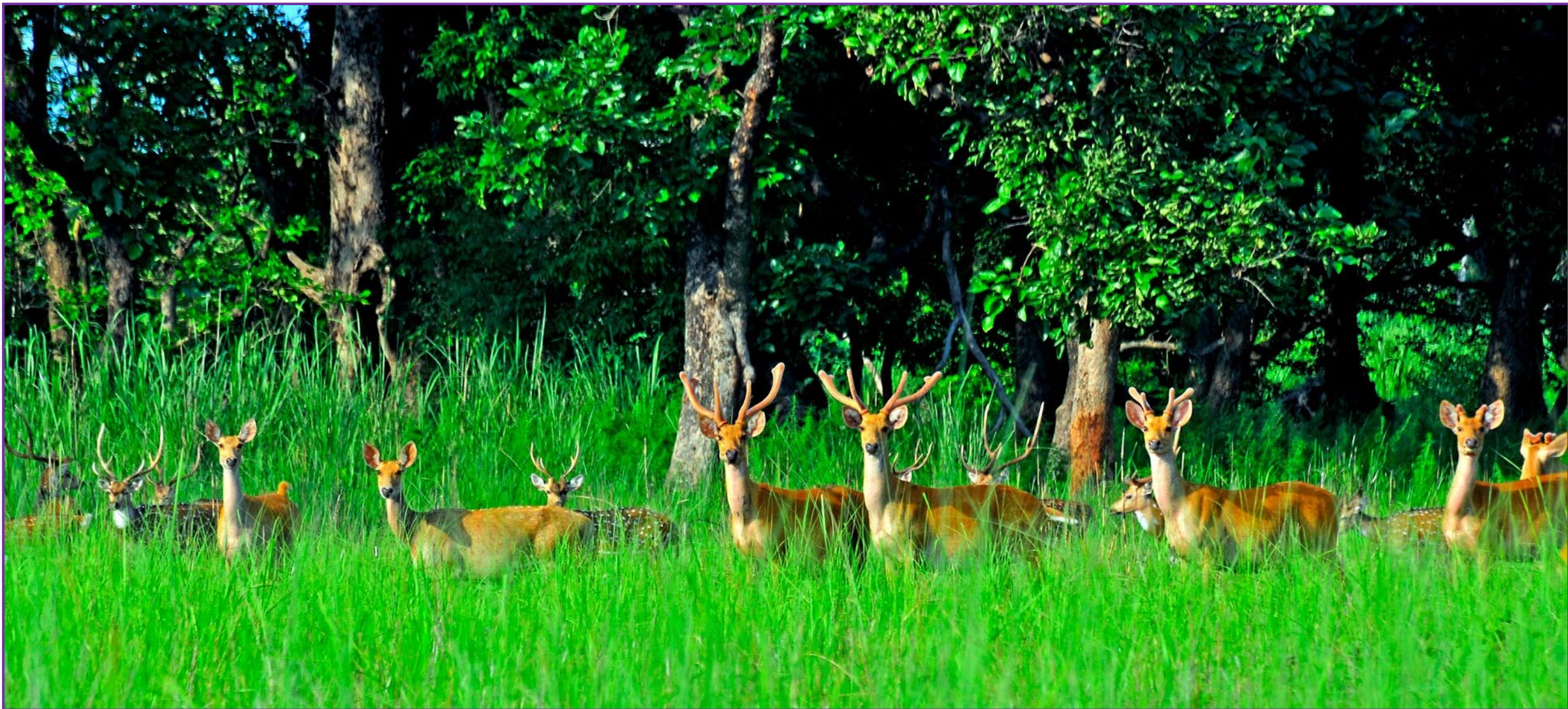


ZBIÓR ZADAŃ

Egzamin maturalny z geografii

Opracowane tylko w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)
Opracowanie i redakcja: Sławomir Dorowski

CKE 2015 – ZAKRES ROZSZERZONY



Pedosfera i biosfera

Zadanie: 159

Na fotografii, przedstawiającej profil glebowy wykonany na obszarze porośniętym lasem iglastym, zaznaczono strzałką wybrany poziom genetyczny gleby.

Wyjaśnij, odnosząc się do procesów glebotwórczych, dlaczego zaznaczony na fotografii poziom genetyczny gleby charakteryzuje się jasną barwą.



PRZEMOTOWA STRONA Z GEOGRAFII
geografia24.eu

Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie zabronione.
Opisane tylko w celach edukacyjnych (niekomercyjnych).
Opisane tylko w celach edukacyjnych (niekomercyjnych).
Opisane tylko w celach edukacyjnych (niekomercyjnych).

Zadanie: 159

Na fotografii, przedstawiającej profil glebowy wykonany na obszarze porośniętym lasem iglastym, zaznaczono strzałką wybrany poziom genetyczny gleby.

Wyjaśnij, odnosząc się do procesów glebotwórczych, dlaczego zaznaczony na fotografii poziom genetyczny gleby charakteryzuje się jasną barwą.



Wskazówki do rozwiązania zadania

Na podstawie barwy poziomów genetycznych gleby rozpoznaj typ gleby charakteryzującej się układem poziomów genetycznych przedstawionym na fotografii. Pomocna będzie w tym informacja, że na glebie rośnie las iglasty. Zwróć uwagę na barwę zaznaczonego poziomu. Pamiętaj, że poziomy genetyczne gleby wykształcają się w wyniku występowania określonych procesów glebotwórczych zachodzących pod wpływem wielu czynników glebotwórczych (np. skała macierzysta, roślinność, woda). Przedstawiony na fotografii układ poziomów glebowych powstał w wyniku procesu bielnicowania. Jednym z etapów tego procesu jest wymywanie (ługowanie) w głąb profilu gleby związków żelaza i glinu. W wyniku wymywania składników powstaje poziom eluwialny (wymywania) o jasnym zabarwieniu oraz wykształcony poniżej poziom iluwialnego (wmywania) o zabarwieniu brunatnordzawym.

Opracowanie i redakcja: Sławomir Szewczyk

Przykład poprawnej odpowiedzi

Barwa poziomu genetycznego jest następstwem ługowania (wymycia) przez wodę związków żelaza i manganu do niżej położonego poziomu genetycznego. We wskazanym poziomie pozostały nierozpuszczalne minerały o jasnym zabarwieniu (np. kwarc), pozbawione związków żelaza i manganu.

Zadanie: 160

Na mapie numerami 1.-4. oznaczono wybrane obszary w Ameryce Północnej.

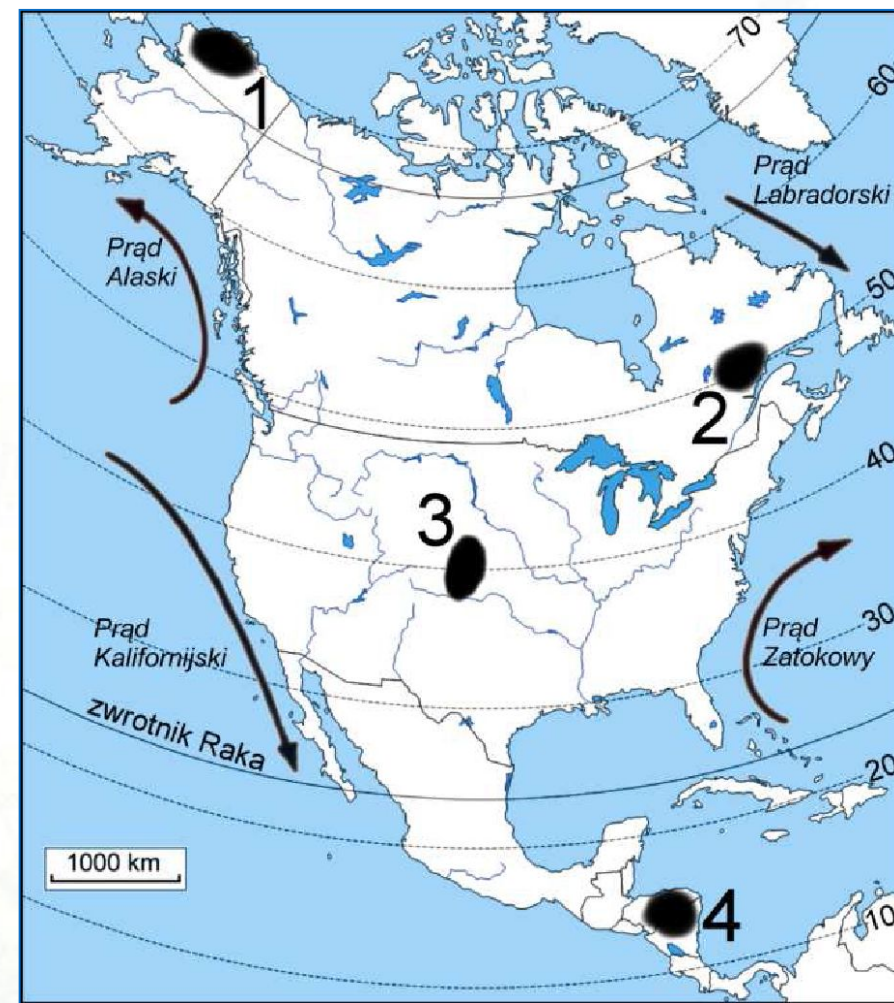
Fotografia przedstawia krajobraz naturalny strefy roślinno-krajobrazowej, w której znajduje się jeden z zaznaczonych na mapie obszarów.



Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przedstawiony na fotografii krajobraz naturalny występuje na obszarze oznaczonym na mapie numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.



Zadanie: 160

Na mapie numerami 1.-4. oznaczono wybrane obszary w Ameryce Północnej.

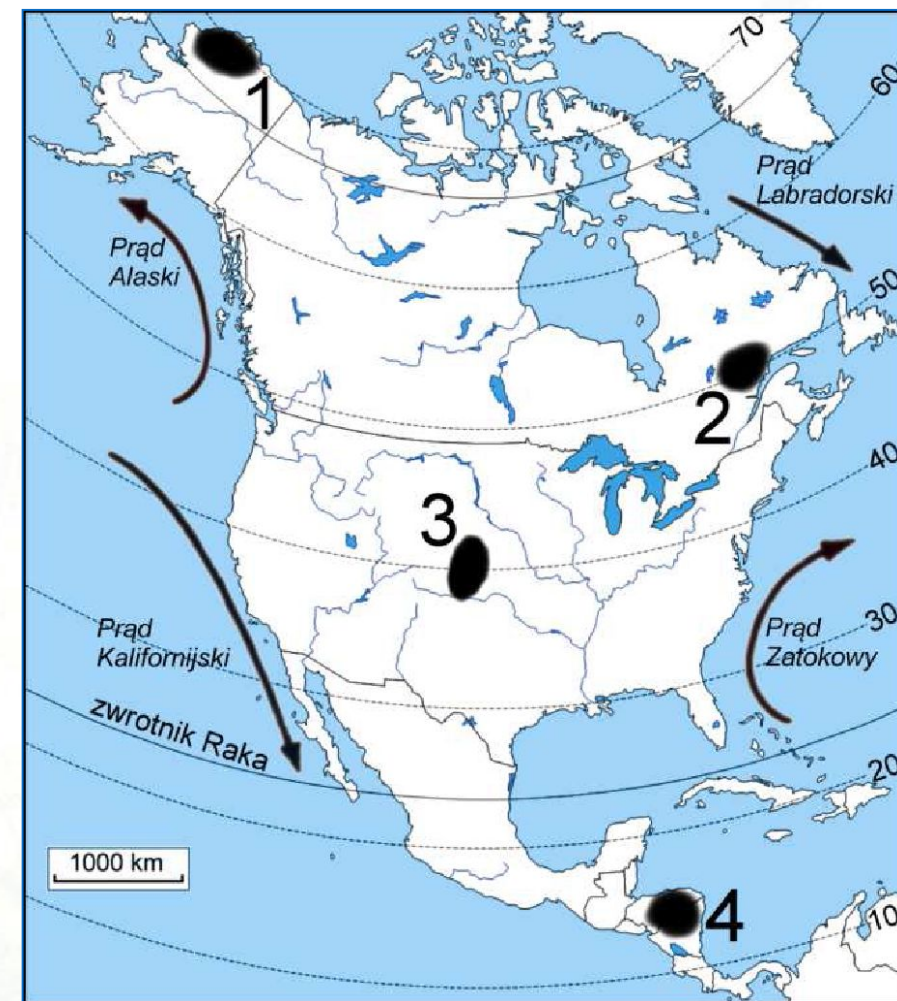
Fotografia przedstawia krajobraz naturalny strefy roślinno-krajobrazowej, w której znajduje się jeden z zaznaczonych na mapie obszarów.



Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przedstawiony na fotografii krajobraz naturalny występuje na obszarze oznaczonym na mapie numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.



Wskazówki do rozwiązania zadania

Zauważ, że dominującym elementem przedstawionego na fotografii krajobrazu naturalnego jest las iglasty. Strefa lasów iglastych (tajga) występuje w klimacie umiarkowanym chłodnym, czyli na obszarze, na którym średnia temperatura powietrza najcieplejszego miesiąca wynosi od 10°C do 15°C. Zwróć uwagę na szerokości geograficzne, na których leżą zaznaczone na mapie obszary. Weź pod uwagę również wpływ prądów morskich na klimat obszarów położonych blisko wybrzeży. Pamiętaj, że zimne prądy morskie przyczyniają się do ochłodzenia klimatu, a tym samym - do przesunięcia granic stref roślinno-krajobrazowych w kierunku równika.

Zadanie: 161

Na fotografii przedstawiono profil wybranej gleby.

Wybierz zestawienie informacji, które są poprawnym uzupełnieniem i dokończeniem zdania. Zaznacz literę (A lub B) oraz jeden z numerów (1. lub 2.).

Na fotografii przedstawiono



A.	czarną ziemię,	o czym świadczy dobrze	1.	występowanie lessu jako skały macierzystej.
B.	czarnoziem,	wykształcony poziom	2.	występowanie procesów glejowych.
		próchniczny oraz		

Zadanie: 161

Na fotografii przedstawiono profil wybranej gleby.

Wybierz zestawienie informacji, które są poprawnym uzupełnieniem i dokończeniem zdania. Zaznacz literę (A lub B) oraz jeden z numerów (1. lub 2.).

Na fotografii przedstawiono



A.	czarną ziemię,	o czym świadczy dobrze wykształcony poziom próchniczny oraz	1.	występowanie lessu jako skały macierzystej.
B.	czarnoziem,		2.	występowanie procesów glejowych.

Wskazówki do rozwiązania zadania

W zadaniu są do wyboru dwa typy gleb - czarna ziemia i czarnoziem. Przypomnij sobie, w jakich warunkach klimatycznych tworzą się czarnoziemy, i na jakich skałach. Uwzględnij, że czarne ziemie powstają na obszarach o utrudnionym odpływie wody. Wyróżnij poziomy gleby przedstawionej na zdjęciu. Zwróć szczególną uwagę na grubość poziomu próchnicznego oraz obecność wód gruntowych w dolnej części profilu glebowego. Zastanów się, czy w tych warunkach może dochodzić do redukcji żelaza, czyli procesów glejowych, które zachodzą przy braku dostatecznej ilości tlenu.

Zadanie: 162

Na fotografiach przedstawiono profile czterech wybranych gleb.

Przyporządkuj do każdego opisu jeden z profili glebowych przedstawionych na fotografiach. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Lp.	Opis profilu glebowego	A	B	C	D
1.	W profilu glebowym można zaobserwować cztery poziomy genetyczne różniące się barwą. W górnych poziomach genetycznych widoczne są fragmenty roślin. Trudno wyróżnić granicę między dolnymi poziomami.				
2.	Barwa najwyższego poziomu genetycznego świadczy o dużej zawartości związków organicznych, a znaczna jego miąższość o dużej żyzności gleby.				
3.	W profilu glebowym można wyróżnić następujące poziomy: próchniczny, próchniczny/skały macierzystej oraz skały macierzystej.				



Wskazówki do rozwiązywania zadania

Czytając opis profilu glebowego, przyjrzyj się uważnie każdej z fotografii, a następnie ustal, na której z nich:

- między kolejnymi poziomami genetycznymi (warstwami) występują najbardziej wyraźne granice,
- najciemniejszy poziom próchniczny ma największą miąższość,
- rozdrobniona skała macierzysta wymieszana jest z warstwą bogatą w próchnicę.

Zadanie: 162

Na fotografiach przedstawiono profile czterech wybranych gleb.

Przyporządkuj do każdego opisu jeden z profili glebowych przedstawionych na fotografiach. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Lp.	Opis profilu glebowego	A	B	C	D
1.	W profilu glebowym można zaobserwować cztery poziomy genetyczne różniące się barwą. W górnych poziomach genetycznych widoczne są fragmenty roślin. Trudno wyróżnić granicę między dolnymi poziomami.				X
2.	Barwa najwyższego poziomu genetycznego świadczy o dużej zawartości związków organicznych, a znaczna jego miąższość o dużej żyzności gleby.	X			
3.	W profilu glebowym można wyróżnić następujące poziomy: próchniczny, próchniczny/skały macierzystej oraz skały macierzystej.		X		



Wskazówki do rozwiązania zadania

Czytając opis profilu glebowego, przyjrzyj się uważnie każdej z fotografii, a następnie ustal, na której z nich:

- między kolejnymi poziomami genetycznymi (warstwami) występują najbardziej wyraźne granice,
- najciemniejszy poziom próchniczny ma największą miąższość,
- rozdrobniona skała macierzysta wymieszana jest z warstwą bogatą w próchnicę.

Zadanie: 163

Na fotografiach przedstawiono profile wybranych gleb.

Na podstawie analizy fotografii podaj dwie cechy profilu glebowego, na podstawie których można rozpoznać typ gleby.



Zadanie: 163

Na fotografiach przedstawiono profile wybranych gleb.

Na podstawie analizy fotografii podaj dwie cechy profilu glebowego, na podstawie których można rozpoznać typ gleby.



Wskazówki do rozwiązania zadania

Porównaj profile glebowe przedstawione na fotografiach. Zwróć uwagę, że w każdym profilu można wyróżnić poziomo ułożone warstwy. Są to poziomy genetyczne gleby. Na fotografii 1. widać grubsze białe warstwy rozdzielone wąskimi czarnymi warstwami. Granice między poszczególnymi poziomami genetycznymi są łatwe do wyróżnienia. Na fotografii 2. kolejne poziomy różnią się wyraźnie barwą, ale granice między nimi nie są ostre. Na fotografii 3. można zaobserwować dwa poziomy o znacznej miąższości przedzielone bardzo ciekim, ciemnym poziomem. Między innymi na podstawie ilości poziomów glebowych, ich miąższości i barwy można rozpoznać typ gleby.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

Typ gleby można rozpoznać na podstawie:

- liczby występujących w profilu glebowym poziomów genetycznych,
- barwy każdego poziomu genetycznego,
- miąższości poszczególnych poziomów genetycznych,
- występowania w poszczególnych warstwach np. materii organicznej czy rodzaju materiału skalnego,
- charakteru przejścia jednego poziomu genetycznego w następny np. wyraźny, nieregularny, nieciągły.

Zadanie: 164

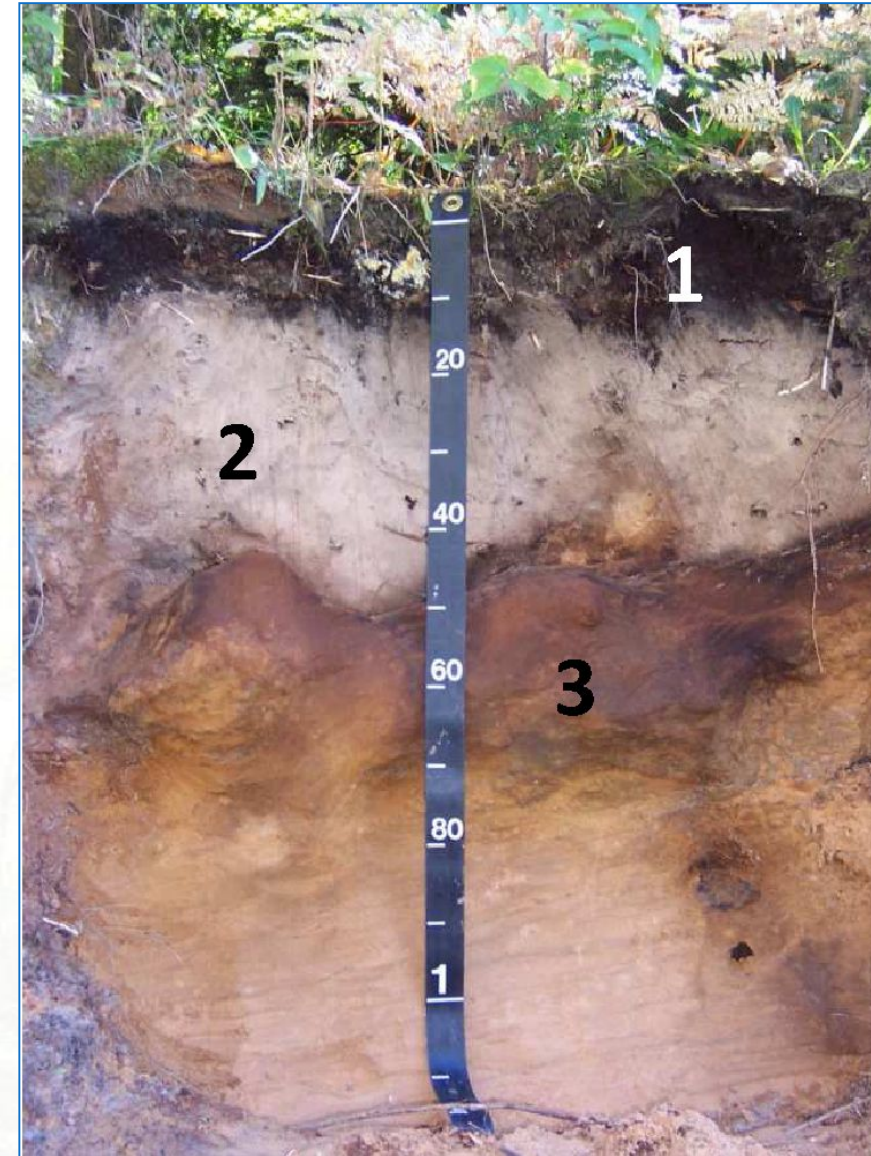
Na fotografii numerami 1.-3. oznaczono wybrane poziomy genetyczne gleby.

Na podstawie barwy poziomu glebowego można wnioskować o procesach w nim zachodzących i obecności związków chemicznych.

Przyporządkuj do poziomów genetycznych gleby, oznaczonych na fotografii numerami 1. i 3., składniki gleby decydujące o barwie danego poziomu. Dobierz składniki gleby spośród podanych poniżej.

- A. Szczątki organiczne (w różnym stadium rozkładu).
- B. Związki żelaza.
- C. Kwarc, krzemionka, gips.

Poziom genetyczny gleby	Składniki gleby (oznaczenia literowe)
1.	
3.	



Zadanie: 164

Na fotografii numerami 1.-3. oznaczono wybrane poziomy genetyczne gleby.

Na podstawie barwy poziomu glebowego można wnioskować o procesach w nim zachodzących i obecności związków chemicznych.

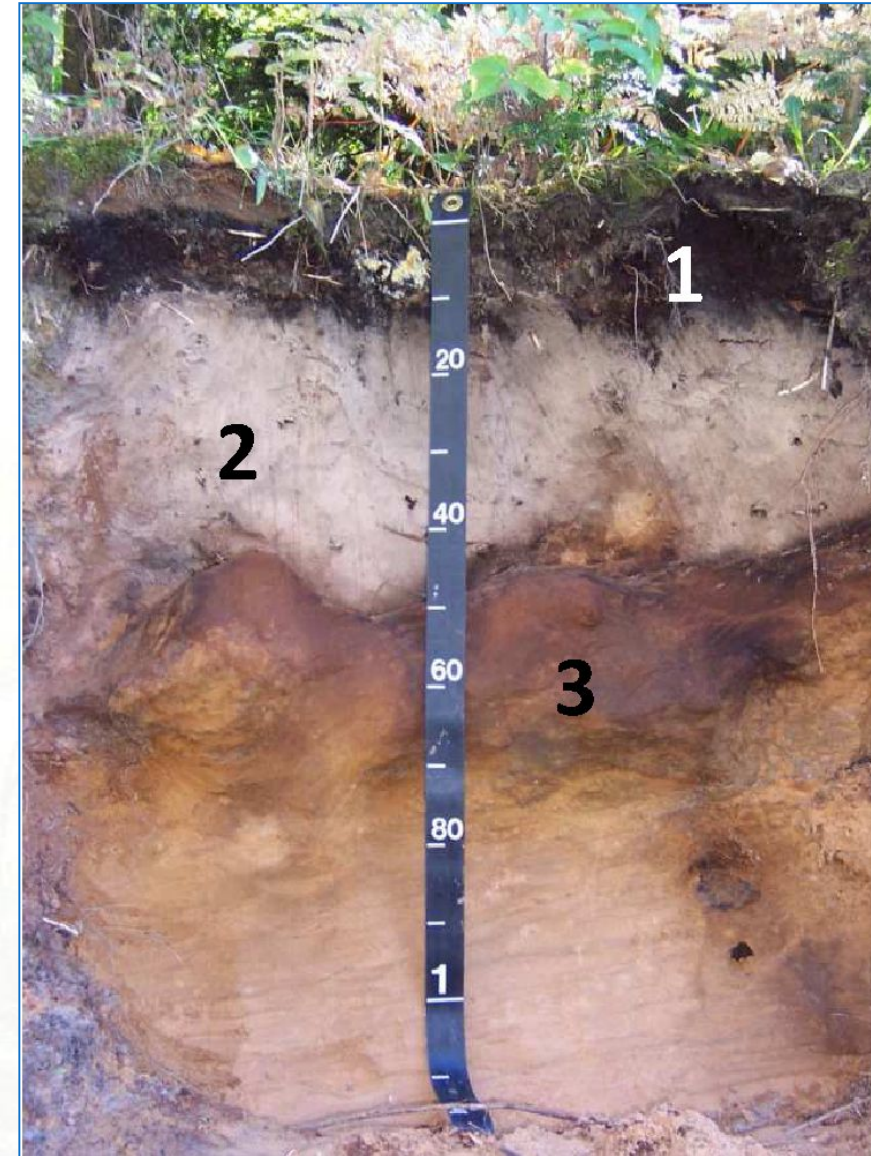
Przyporządkuj do poziomów genetycznych gleby, oznaczonych na fotografii numerami 1. i 3., składniki gleby decydujące o barwie danego poziomu. Dobierz składniki gleby spośród podanych poniżej.

A. Szczątki organiczne (w różnym stadium rozkładu).

B. Związki żelaza.

C. Kwarc, krzemionka, gips.

Poziom genetyczny gleby	Składniki gleby (oznaczenia literowe)
1.	A
3.	B



Wskazówki do rozwiązywania zadania

Zwróć uwagę, że każdy z zaznaczonych poziomów genetycznych gleby ma inną barwę. Poziomy glebowe różnią się barwą ze względu na zawartość różnych składników. Związki żelaza nadają im barwę od czerwonej do brązowej. Próchnica, która powstaje w wyniku przekształcenia na drodze biochemicznej różnych szczątków organicznych, ma barwę czarną lub zbliżoną do czarnej.

Zadanie: 165

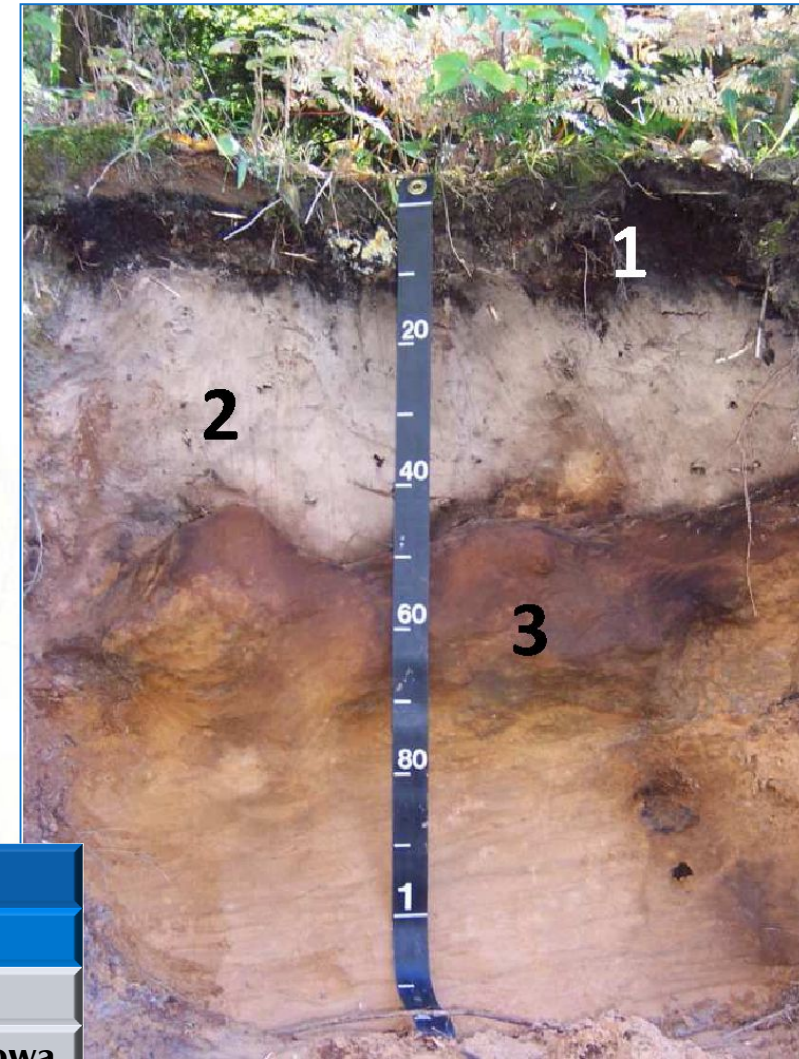
Na fotografii przedstawiono profil glebowy o głębokości 110 cm wykonany na obszarze porośniętym lasem iglastym. Numerami 1.-3. oznaczono poziomy genetyczne.

W tabeli podano nazwy wybranych poziomów genetycznych gleb oraz ich symbole literowe.

Nazwa poziomu genetycznego	Symbol poziomu genetycznego
próchniczny	A
wymywania	E
wmywania	B
skały macierzystej	C

Uzupełnij poniższą tabelę z zapisem obserwacji odkrywki glebowej, wpisując odpowiednie dane odczytane z fotografii i tabeli z symbolami poziomów genetycznych.

Poziom genetyczny			
Numer na fotografii	1.	2.	3.
Symbol literowy			
Barwa			pomarańczowobrazowa
Mięższość [cm]	10-15		



Zadanie: 165

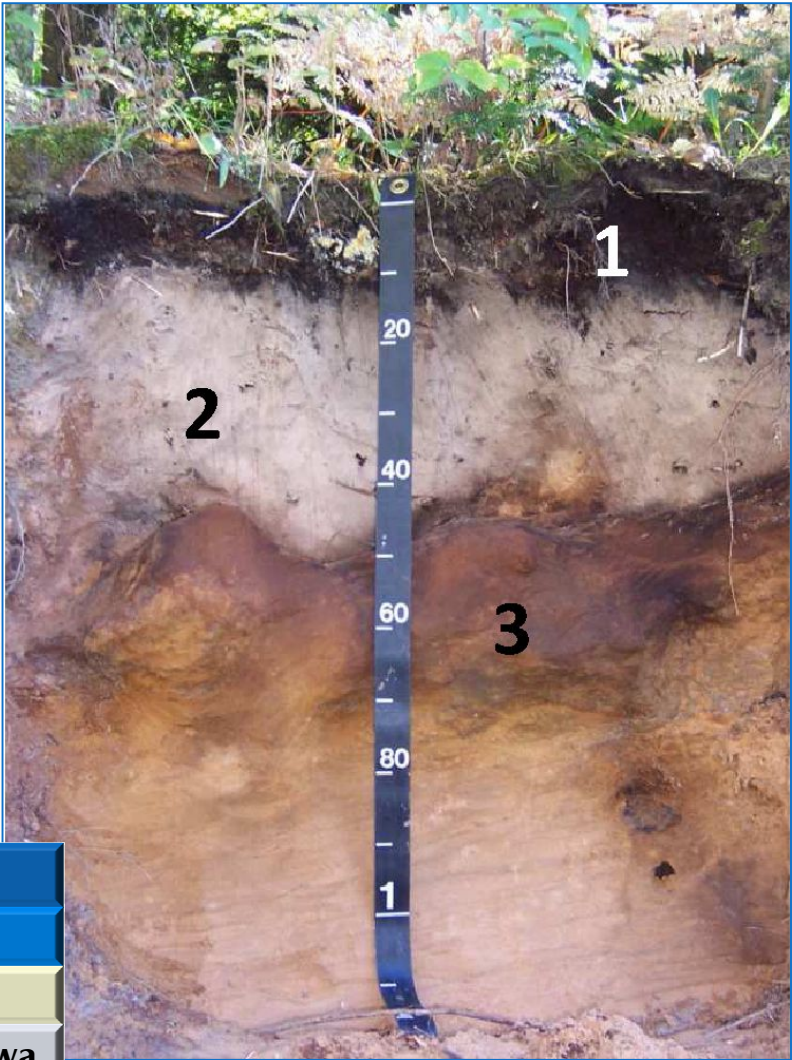
Na fotografii przedstawiono profil glebowy o głębokości 110 cm wykonany na obszarze porośniętym lasem iglastym. Numerami 1.-3. oznaczono poziomy genetyczne.

W tabeli podano nazwy wybranych poziomów genetycznych gleb oraz ich symbole literowe.

Nazwa poziomu genetycznego	Symbol poziomu genetycznego
próchniczny	A
wymywania	E
wmywania	B
skały macierzystej	C

Uzupełnij poniższą tabelę z zapisem obserwacji odkrywki glebowej, wpisując odpowiednie dane odczytane z fotografii i tabeli z symbolami poziomów genetycznych.

Poziom genetyczny			
Numer na fotografii	1.	2.	3.
Symbol literowy	A	E	B
Barwa	czarna	biała	pomarańczowobrazowa
Mięższość [cm]	10-15	30-40	30-40



Wskazówki do rozwiązywania zadania

Przeanalizuj dokładnie przedstawiony na fotografii profil gleb bielcowej. Zauważ, że zaznaczone numerami poziomy genetyczne różnią się barwą i grubością. Wykształcenie się poziomów genetycznych jest efektem zachodzenia określonych procesów glebotwórczych. Określając miąższości poszczególnych poziomów genetycznych, odczytaj uważnie podziałkę na taśmie mierniczej umieszczonej w odkrywce.

Zadanie: 166

W tabeli przedstawiono średnie miesięczne temperatury powietrza oraz średnie miesięczne sumy opadów w wybranej miejscowości leżącej na południowym wybrzeżu Grenlandii.

Wybrzeże to znajduje się w strefie roślinno-krajobrazowej, w której nie występują lasy.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
°C	-6,6	-6,4	-6,0	-2,3	1,4	3,7	5,5	5,3	3,6	0,1	-2,8	-5,4	-0,8
mm	63	65	64	58	58	66	88	94	78	70	84	88	876

Na podstawie danych zawartych w tabeli oraz wiedzy własnej podaj dwie przyrodnicze przyczyny braku formacji leśnych na południowym wybrzeżu Grenlandii.

Zadanie: 166

W tabeli przedstawiono średnie miesięczne temperatury powietrza oraz średnie miesięczne sumy opadów w wybranej miejscowości leżącej na południowym wybrzeżu Grenlandii.

Wybrzeże to znajduje się w strefie roślinno-krajobrazowej, w której nie występują lasy.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
°C	-6,6	-6,4	-6,0	-2,3	1,4	3,7	5,5	5,3	3,6	0,1	-2,8	-5,4	-0,8
mm	63	65	64	58	58	66	88	94	78	70	84	88	876

Na podstawie danych zawartych w tabeli oraz wiedzy własnej podaj dwie przyrodnicze przyczyny braku formacji leśnych na południowym wybrzeżu Grenlandii.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Analizując tabelę, zwróć uwagę na średnie miesięczne temperatury powietrza. Zastanów się nad konsekwencjami przyrodniczymi występujących tu temperatur. Pamiętaj, że roczny przebieg temperatury powietrza ma wpływ m.in. na długość okresu wegetacyjnego, występowanie w glebie wody w stanie ciekłym oraz na intensywność procesów glebotwórczych. Z danych w tabeli można wywnioskować, że formacją roślinną występującą na południowym wybrzeżu Grenlandii jest tundra. Lasy mogą występować na obszarach, na których średnia temperatura powietrza najcieplejszego miesiąca przekracza 10°C, a gleba ma wystarczającą miąższość, aby mogły się w niej zakorzenić drzewa.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Średnia temperatura powietrza najcieplejszego miesiąca jest niższa niż 10°C.
- Bardzo krótki i chłodny okres wegetacyjny.
- Występowanie wieloletniej zmarzliny płytko pod powierzchnią gruntu.
- Występowanie gleb tundrowych o bardzo płytkim profilu.

Zadanie: 167

Na mapie oznaczono znakiem X wybrany obszar w Ameryce Północnej.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

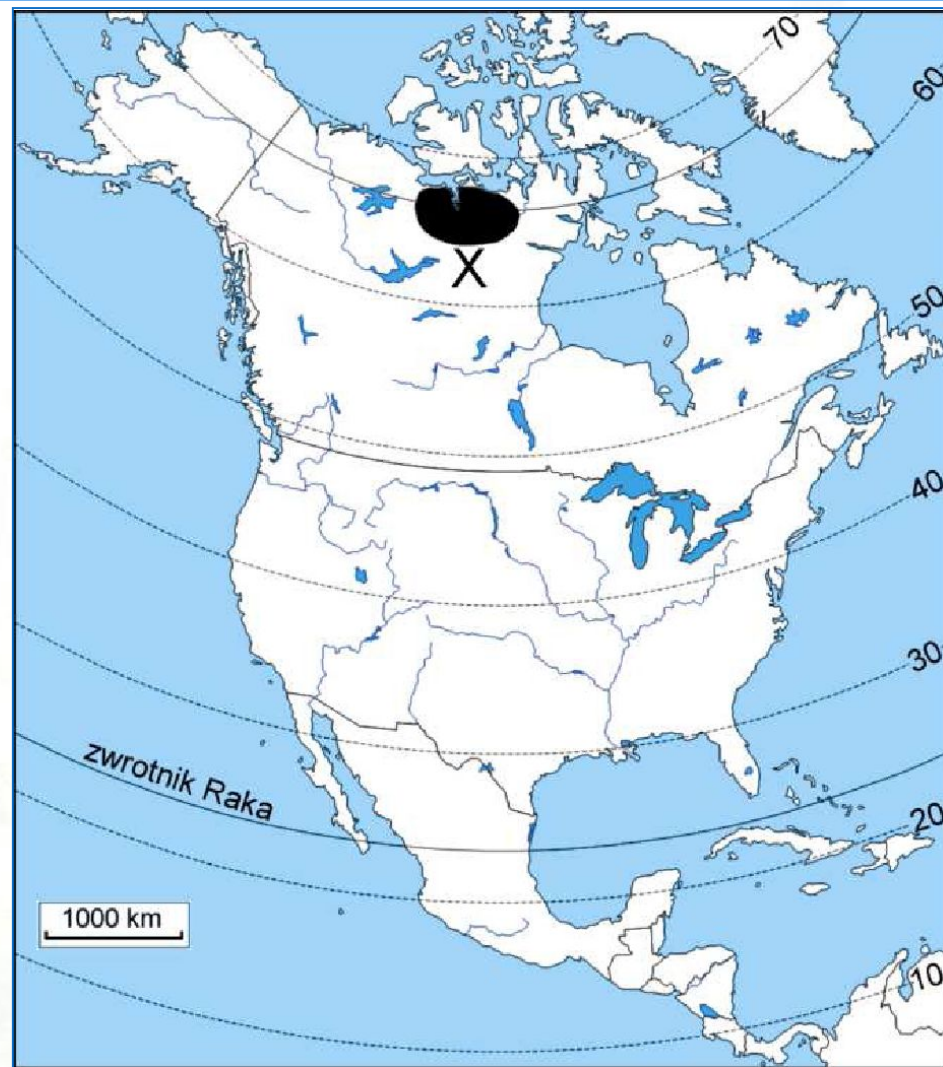
Ssakiem, występującym w stanie dzikim na obszarze oznaczonym na mapie znakiem X, jest

A. bizon.

B. piżmowół.

C. tapir.

D. tygrys.



WYDZIAŁ GEOGRAFII
GEOGRAFIA 24

Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie zabronione.
Drukowano tylko w celach edukacyjnych (niekomercyjnych).
Drukowano w wersji: Nowy Druk.

Zadanie: 167

Na mapie oznaczono znakiem X wybrany obszar w Ameryce Północnej.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

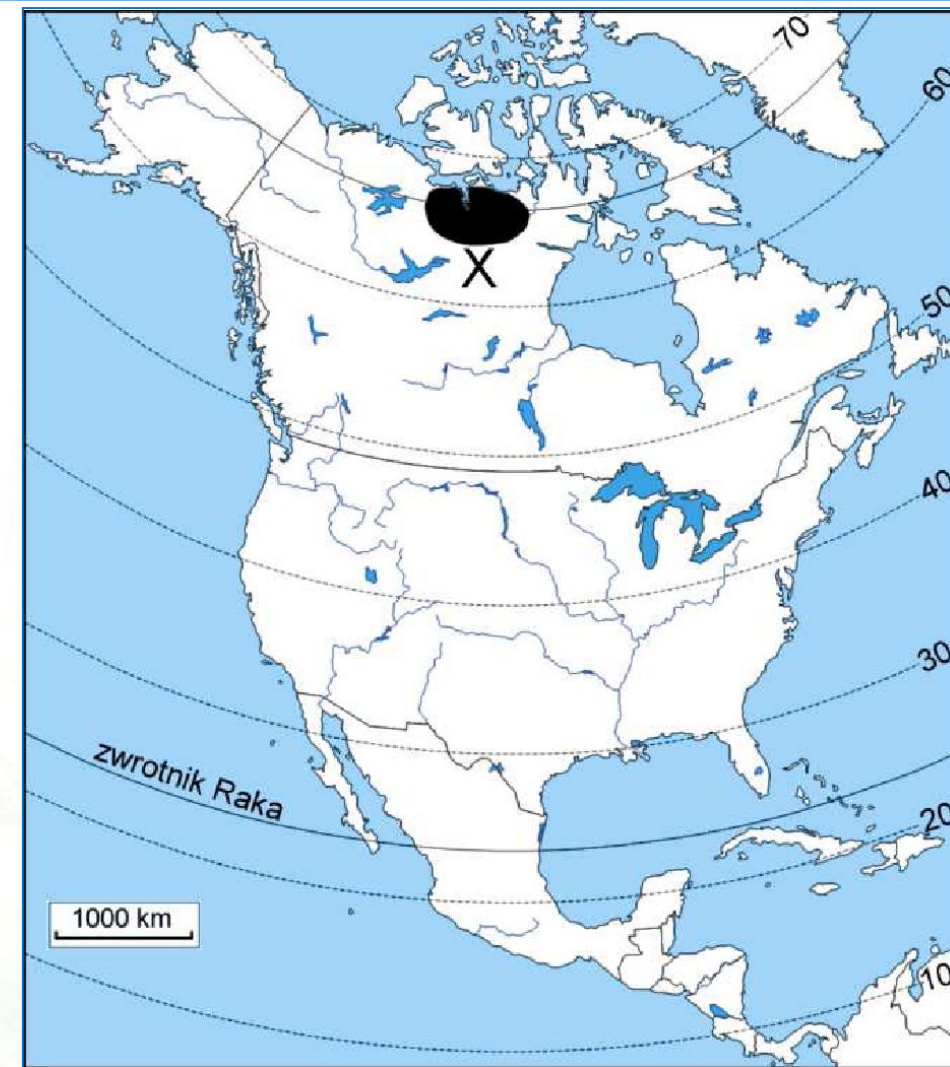
Ssakiem, występującym w stanie dzikim na obszarze oznaczonym na mapie znakiem X, jest

A. bizon.

B. piżmowół.

C. tapir.

D. tygrys.

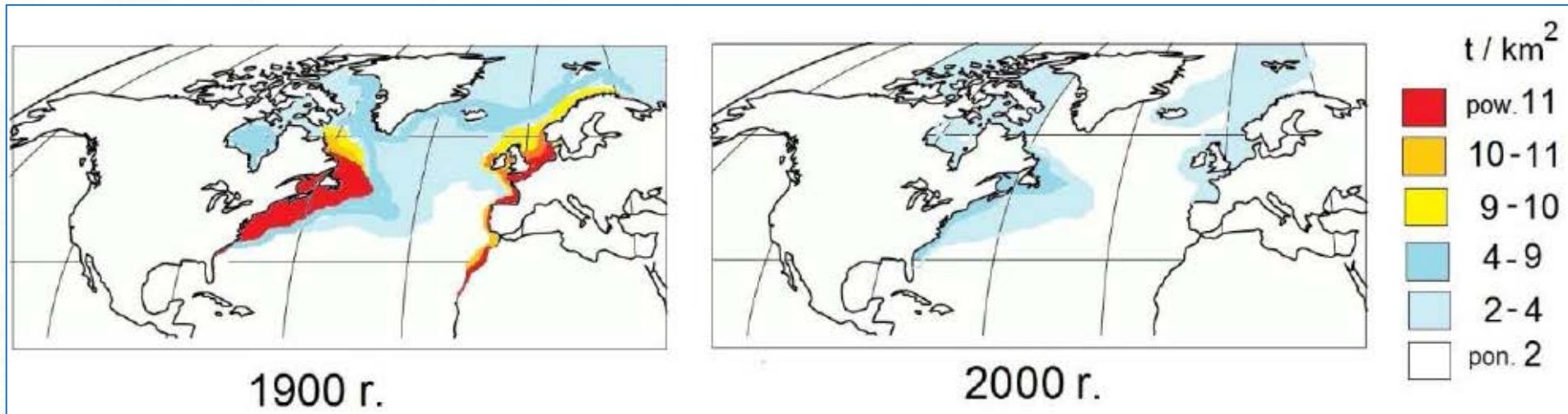


Wskazówki do rozwiązania zadania

Dwa spośród wymienionych ssaków nie występują w stanie dzikim na terenie Ameryki Północnej. Spośród pozostałych zwierząt tylko jedno jest przystosowane do życia w warunkach środowiska występujących na obszarze oznaczonym na mapie znakiem X. Zwróć uwagę na szerokości geograficzne, na których leży ten obszar (można w ten sposób określić strefę klimatyczną, w której się on znajduje). Zadanie można rozwiązać również poprzez eliminację gatunków, które nie mogą występować w stanie dzikim na tym obszarze (np. z powodu przystosowania do środowiska o innych warunkach klimatycznych).

Zadanie: 168

Na rysunkach przedstawiono w tonach ilość dużych ryb drapieżnych, takich jak: tuńczyki, łososie, dorsze, turboty, ze szczytu łańcucha pokarmowego oceanu przypadających na 1 km² wód północnego Atlantyku w latach 1900 i 2000.

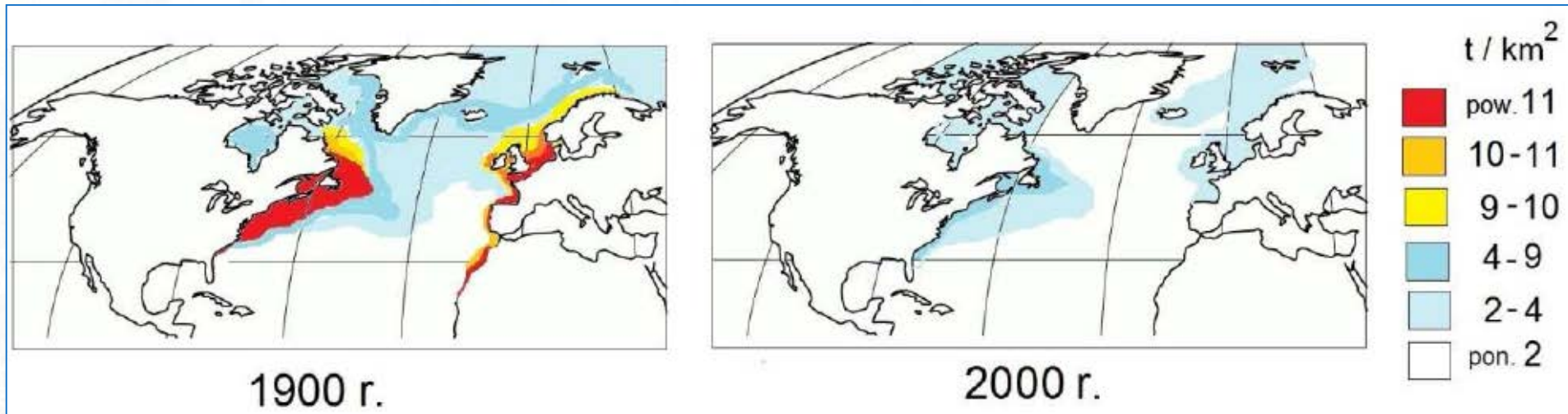


W 1992 r. rząd kanadyjski wprowadził zakaz odławiania dorsza u wschodnich wybrzeży Nowej Fundlandii, regionu, w którym dorsz od 500 lat stanowił podstawę utrzymania ludności. Powód tej decyzji był jeden - ilość dorsza w atlantyckich wodach Kanady spadła do zaledwie 1% początkowej populacji. Po ponad 20 latach zakazu połowów u wybrzeży Nowej Fundlandii do tej pory populacja dorszy nie zregenerowała się.

Uzasadnij, dlaczego zmiany w zasobności ryb przedstawione na rysunkach są niekorzystne dla środowiska naturalnego.

Zadanie: 168

Na rysunkach przedstawiono w tonach ilość dużych ryb drapieżnych, takich jak: tuńczyki, łososie, dorsze, turboty, ze szczytu łańcucha pokarmowego oceanu przypadających na 1 km² wód północnego Atlantyku w latach 1900 i 2000.



W 1992 r. rząd kanadyjski wprowadził zakaz odławiania dorsza u wschodnich wybrzeży Nowej Fundlandii, regionu, w którym dorsz od 500 lat stanowił podstawę utrzymania ludności. Powód tej decyzji był jeden - ilość dorsza w atlantyckich wodach Kanady spadła do zaledwie 1% początkowej populacji. Po ponad 20 latach zakazu połowów u wybrzeży Nowej Fundlandii do tej pory populacja dorszy nie zregenerowała się.

Uzasadnij, dlaczego zmiany w zasobności ryb przedstawione na rysunkach są niekorzystne dla środowiska naturalnego.

Wskazówki do rozwiązywania zadania

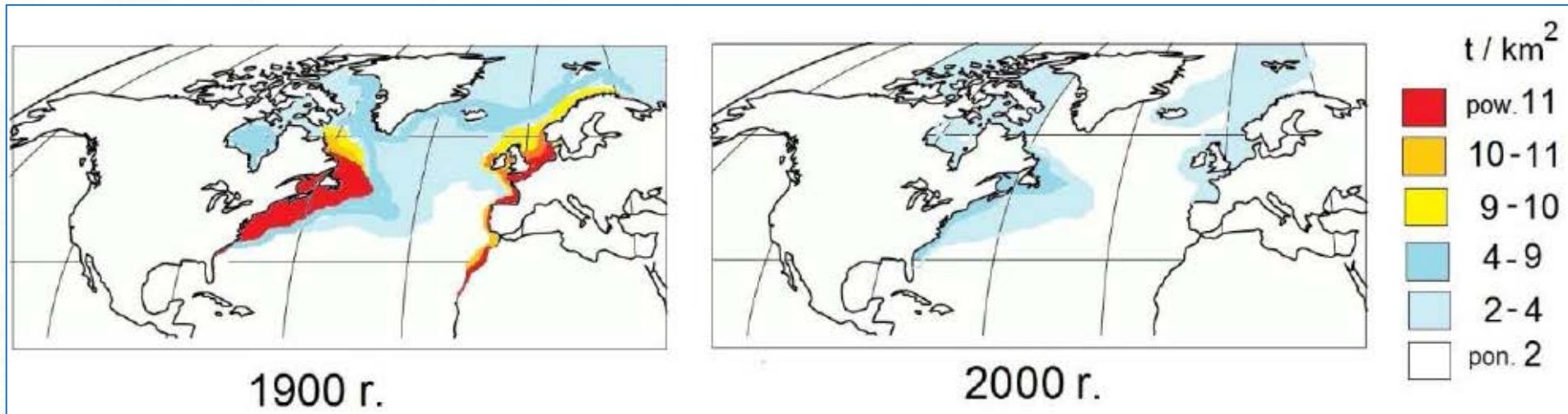
Do rozwiązywania zadania wykorzystaj informacje zawarte w tekście i na mapie. Trudność zadania polega na uzasadnieniu, czyli użyciu argumentu, który przekona o niekorzystnym charakterze przedstawionych zmian. A zatem podanie skutku, np. *wyginiecie gatunków dużych ryb*, należy poprzeć argumentem odnoszącym się do szkodliwości tego zjawiska dla środowiska naturalnego.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Przełowiona populacja nie jest w stanie odbudować się, co zmienia równowagę w środowisku naturalnym i zagraża wyginieniem niektórych organizmów.
- Zubożenie populacji drapieżników na szczycie piramidy wywołuje kaskadowe zmiany w łańcuchu pokarmowym. W efekcie dochodzi do spadku liczebności jednych gatunków i rozwoju innych, co zmienia równowagę całego ekosystemu.
- Zmniejszenie liczebności populacji ryb może doprowadzić do nadmiernego rozwoju fitoplanktonu i szkodliwych zakwitów mórz, zwłaszcza zatok.

Zadanie: 169

Na rysunkach przedstawiono w tonach ilość dużych ryb drapieżnych, takich jak: tuńczyki, łososie, dorsze, turboty, ze szczytu łańcucha pokarmowego oceanu przypadających na 1 km² wód północnego Atlantyku w latach 1900 i 2000.

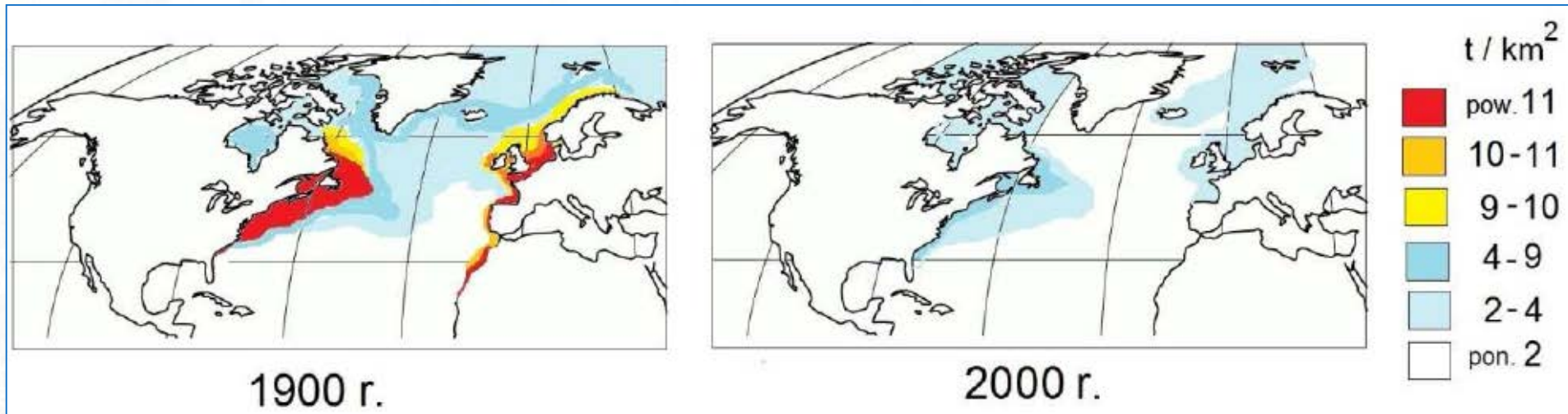


W 1992 r. rząd kanadyjski wprowadził zakaz odławiania dorsza u wschodnich wybrzeży Nowej Fundlandii, regionu, w którym dorsz od 500 lat stanowił podstawę utrzymania ludności. Powód tej decyzji był jeden - ilość dorsza w atlantyckich wodach Kanady spadła do zaledwie 1% początkowej populacji. Po ponad 20 latach zakazu połowów u wybrzeży Nowej Fundlandii do tej pory populacja dorszy nie zregenerowała się.

Przedstaw dwa społeczno-gospodarcze skutki dla regionów nadbrzeżnych wynikające ze zmian w zasobności łowisk.

Zadanie: 169

Na rysunkach przedstawiono w tonach ilość dużych ryb drapieżnych, takich jak: tuńczyki, łososie, dorsze, turboty, ze szczytu łańcucha pokarmowego oceanu przypadających na 1 km² wód północnego Atlantyku w latach 1900 i 2000.



W 1992 r. rząd kanadyjski wprowadził zakaz odławiania dorsza u wschodnich wybrzeży Nowej Fundlandii, regionu, w którym dorsz od 500 lat stanowił podstawę utrzymania ludności. Powód tej decyzji był jeden - ilość dorsza w atlantyckich wodach Kanady spadła do zaledwie 1% początkowej populacji. Po ponad 20 latach zakazu połowów u wybrzeży Nowej Fundlandii do tej pory populacja dorszy nie zregenerowała się.

Przedstaw dwa społeczno-gospodarcze skutki dla regionów nadbrzeżnych wynikające ze zmian w zasobności łowisk.

Wskazówki do rozwiązywania zadania

W rozwiązaniu zadania podaj tylko te skutki, które dotyczą sfery społeczno-gospodarczej, czyli np. zmiany w zatrudnieniu, dochodach ludności i regionu, zmiany w funkcjach gospodarczych regionu. Skutki powinny dotyczyć zarówno sfery społecznej, jak i gospodarczej. Mogą one dotyczyć zmian, które dopiero nastąpią w przyszłości. Wystrzegaj się pułapki, jaką jest formułowanie tej samej odpowiedzi w inny sposób.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Spadek dochodów ludności z połowów w wyniku przetworzenia łowisk.
- Zagrożenie bezrobociem w branży rybołówstwa.
- Zagrożenie upadkiem gospodarek regionów w wyniku utraty głównego źródła utrzymania większości ludności nadbrzeżnych miejscowości.
- Zmniejszenie zasobów żywności dla ludności wskutek zmniejszenia połowów.

Na fotografii przedstawiono suche tereny trawiaste na Wyżynie Szottów w Algierii.

Algieria należy do państw o szybko wzrastającej liczbie ludności. W 1926 r. w obecnych granicach państwa mieszkało ok. 6 mln osób, dziś liczba ta jest ponad 6-krotnie wyższa. Źródłem utrzymania dla ludność zamieszkującej Wyżynę Szottów w Algierii jest suchy step. Trawa alfa porastająca ten obszar jest wrywana i sprzedawana, stanowi ona ważny surowiec do wyrobu koszyków i produkcji specjalnych rodzajów papieru. Tereny trawiaste są również wykorzystywane przez miejscową ludność do wypasu coraz większej liczby zwierząt.

Przedstaw skutek dla środowiska przyrodniczego, wynikający z gospodarczego wykorzystywania terenów trawiastych na Wyżynie Szottów w Algierii.



Zadanie: 170

Na fotografii przedstawiono suche tereny trawiaste na Wyżynie Szottów w Algierii.

Algieria należy do państw o szybko wzrastającej liczbie ludności. W 1926 r. w obecnych granicach państwa mieszkało ok. 6 mln osób, dziś liczba ta jest ponad 6-krotnie wyższa. Źródłem utrzymania dla ludność zamieszkującej Wyżynę Szottów w Algierii jest suchy step. Trawa alfa porastająca ten obszar jest wrywana i sprzedawana, stanowi ona ważny surowiec do wyrobu koszyków i produkcji specjalnych rodzajów papieru. Tereny trawiaste są również wykorzystywane przez miejscową ludność do wypasu coraz większej liczby zwierząt.

Przedstaw skutek dla środowiska przyrodniczego, wynikający z gospodarczego wykorzystywania terenów trawiastych na Wyżynie Szottów w Algierii.



Wskazówki do rozwiązania zadania

Zapoznając się z materiałem źródłowym, zwróć uwagę na tempo zmian liczby ludności oraz źródła jej utrzymania. Zastanów się, jakie mogą być negatywne skutki wrywania traw i wypasu dużej liczby zwierząt na terenach stepowych położonych w suchym klimacie. Wykorzystaj załączoną fotografię i zwróć uwagę na zmianę stopnia pokrycia terenu roślinnością (płaty nagiego gruntu), widoczne na pierwszym planie fotografii. Zastanów się, jakim procesom może podlegać gleba pozbawiona roślinności i jakie mogą być tego konsekwencje. Nazwij proces polegający na poszerzaniu zasięgu krajobrazu i procesów typowych dla pustyń na obszary, gdzie nie były one obserwowane. Formułując problem, utwórz związek między procesem a prowadzoną w tym obszarze działalnością człowieka.

Przykład poprawnej odpowiedzi

Nasilenie procesu pustoszczenia obszaru na skutek intensywnego wypasu zwierząt na stepie oraz wykorzystywania trawy jako surowca do wyrobu koszy i papieru.

Zadanie: 171

Na fotografii przedstawiono suche tereny trawiaste na Wyżynie Szottów w Algierii.

Algieria należy do państw o szybko wzrastającej liczbie ludności. W 1926 r. w obecnych granicach państwa mieszkało ok. 6 mln osób, dziś liczba ta jest ponad 6-krotnie wyższa. Źródłem utrzymania dla ludność zamieszkującej Wyżynę Szottów w Algierii jest suchy step. Trawa alfa porastająca ten obszar jest wrywana i sprzedawana, stanowi ona ważny surowiec do wyrobu koszyków i produkcji specjalnych rodzajów papieru. Tereny trawiaste są również wykorzystywane przez miejscową ludność do wypasu coraz większej liczby zwierząt.

Przedstaw dwa pozaprzemysłowe skutki gospodarczego wykorzystania terenów trawiastych na Wyżynie Szottów w Algierii.



Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiaowanie zabronione.

Zadanie: 171

Na fotografii przedstawiono suche tereny trawiaste na Wyżynie Szottów w Algierii.

Algieria należy do państw o szybko wzrastającej liczbie ludności. W 1926 r. w obecnych granicach państwa mieszkało ok. 6 mln osób, dziś liczba ta jest ponad 6-krotnie wyższa. Źródłem utrzymania dla ludność zamieszkującej Wyżynę Szottów w Algierii jest suchy step. Trawa alfa porastająca ten obszar jest wrywana i sprzedawana, stanowi ona ważny surowiec do wyrobu koszyków i produkcji specjalnych rodzajów papieru. Tereny trawiaste są również wykorzystywane przez miejscową ludność do wypasu coraz większej liczby zwierząt.

Przedstaw dwa pozaprzyrodnicze skutki gospodarczego wykorzystania terenów trawiastych na Wyżynie Szottów w Algierii.



Wskazówki do rozwiązania zadania

Dokonaj analizy tekstu. Zwróć uwagę na wzrastającą liczbę ludności oraz źródła jej utrzymania. Zastanów się, jakie mogą być negatywne skutki wrywania traw i wypasu dużej liczby zwierząt na terenach stepowych położonych w suchym klimacie. Wykorzystaj załączoną fotografię i zwróć uwagę na zmianę stopnia pokrycia terenu roślinnością (płaty nagiego gruntu), widoczne na pierwszym planie fotografii. Zastanów się:

- jakim zmianom mogą podlegać gleby w klimacie suchym, pozbawione roślinności, i jak to wpłynie na gospodarcze wykorzystanie tego terenu,
- jak zanik szaty roślinnej wpłynie na życie ludności zamieszkującej Wyżynę Szottów. Uwzględnij zmiany powierzchni terenów wykorzystywanych do wypasu zwierząt, zmiany ilości surowca służącego do wyrobu koszy i zmiany dochodów ludności.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Zmniejszenie powierzchni wykorzystywanej do wypasu zwierząt.
- Zmniejszenie ilości surowca do produkcji papieru i wyrobu koszy.
- Zmniejszenie dochodów ludności za sprzedaży koszy.
- Konieczność migracji części ludności.

Zadanie: 172

Na “górnjej” fotografii przedstawiono suche tereny trawiaste na Wyżynie Szottów w Algierii.

Algieria należy do państw o szybko wzrastającej liczbie ludności. W 1926 r. w obecnych granicach państwa mieszkało ok. 6 mln osób, dziś liczba ta jest ponad 6-krotnie wyższa. Źródłem utrzymania dla ludność zamieszkującej Wyżynę Szottów w Algierii jest suchy step. Trawa alfa porastająca ten obszar jest wyrwana i sprzedawana, stanowi ona ważny surowiec do wyrobu koszyków i produkcji specjalnych rodzajów papieru. Tereny trawiaste są również wykorzystywane przez miejscową ludność do wypasu coraz większej liczby zwierząt.

Na “dolnej” fotografii przedstawiono odsłonięte po głębokiej orce skały wapienne w zachodniej części Wyżyny Szottów w Algierii.

W ramach akcji ograniczenia pustynnienia na obszarze Wyżyny Szottów w Algierii zaczęto tworzyć pas leśny. Wiosną, przed nadejściem suchego i gorącego lata zaorano suchy step, stosując mechaniczną, głęboką orkę przy użyciu ciężkiego sprzętu. Sadzenie drzew zaplanowano na jesień. Z powodu zbyt małej ilości przygotowanych sadzonek oraz ich niewłaściwej pielęgnacji nie udało się zadrzewić całej zaoranej powierzchni.

Wykaż, że podjęta akcja ograniczenia pustynnienia na obszarze Wyżyny Szottów w Algierii wywarła niekorzystny wpływ na środowisko przyrodnicze tego obszaru.



Zadanie: 172

Na “górnjej” fotografii przedstawiono suche tereny trawiaste na Wyżynie Szottów w Algierii.

Algieria należy do państw o szybko wzrastającej liczbie ludności. W 1926 r. w obecnych granicach państwa mieszkało ok. 6 mln osób, dziś liczba ta jest ponad 6-krotnie wyższa. Źródłem utrzymania dla ludność zamieszkującej Wyżynę Szottów w Algierii jest suchy step. Trawa alfa porastająca ten obszar jest wrywana i sprzedawana, stanowi ona ważny surowiec do wyrobu koszyków i produkcji specjalnych rodzajów papieru. Tereny trawiaste są również wykorzystywane przez miejscową ludność do wypasu coraz większej liczby zwierząt.



Na “dolnej” fotografii przedstawiono odsłonięte po głębokiej orce skały wapienne w zachodniej części Wyżyny Szottów w Algierii.

W ramach akcji ograniczenia pustynnienia na obszarze Wyżyny Szottów w Algierii zaczęto tworzyć pas leśny. Wiosną, przed nadejściem suchego i gorącego lata zaorano suchy step, stosując mechaniczną, głęboką orkę przy użyciu ciężkiego sprzętu. Sadzenie drzew zaplanowano na jesień. Z powodu zbyt małej ilości przygotowanych sadzonek oraz ich niewłaściwej pielęgnacji nie udało się zadrzewić całej zaoranej powierzchni.



Wykaż, że podjęta akcja ograniczenia pustynnienia na obszarze Wyżyny Szottów w Algierii wywarła niekorzystny wpływ na środowisko przyrodnicze tego obszaru.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Analizując tekst, zwróć uwagę na podjęte działania mające na celu ograniczenie pustynnienia (zaoranie stepu, wyhodowanie sadzonek drzew) oraz sposób ich realizacji (np. zaoranie terenu przed nadejściem suchego lata, stosowanie ciężkiego sprzętu). Zastanów się również, jakim procesom w suchym klimacie podlega zaorana gleba. Załączona fotografia pomoże Ci dostrzec skutki niewłaściwie przeprowadzonych działań. Zwróć uwagę na b. ubogą roślinność i występowanie na powierzchni skał wapiennych.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Zaoranie stepu przed nadejściem suchego i gorącego lata, przy zastosowaniu głębokiej orki oraz przy niewystarczającym zalesieniu zaoranego terenu nasiliło proces deflacji, który doprowadził do erozji gleby i odsłonięcia skał wapiennych.
- Pozostawienie odsłoniętej gleby nasiliło proces pustynnienia.

W tekście przedstawiono cechy ochrony przyrody w ramach programu Natura 2000 realizowanego w krajach Unii Europejskiej.

Obszary Natura 2000 to obszary lądowe lub morskie w granicach Unii Europejskiej, które są objęte ochroną w celu zachowania najcenniejszych i coraz bardziej zagrożonych wymarciem gatunków zwierząt i roślin Europy oraz ich siedlisk. Chronione są tylko te gatunki i siedliska, dla ochrony których został powołany dany obszar. Ochronę zapewnia konieczność wykonania oceny oddziaływania przewidywanej inwestycji gospodarczej na środowisko. Jeśli znaczące negatywne oddziaływanie inwestycji zostanie potwierdzone, to inwestycja nie będzie mogła zostać zrealizowana. Wyjątkiem są te inwestycje, które realizują *nadrzędny interes publiczny*, np. budowa istotnej społecznie drogi. W takich wypadkach inwestycje mogą zostać dopuszczone do realizacji, ale w warunkach, które pozwolą na ich realizację przy minimalnym przekształceniu naturalnego środowiska.

Na podstawie tekstu podaj dwie cechy ochrony przyrody w ramach programu Natura 2000, które odróżniają tę formę ochrony środowiska przyrodniczego od formy ochrony przyrody, jaką jest park narodowy.

Zadanie: 173

W tekście przedstawiono cechy ochrony przyrody w ramach programu Natura 2000 realizowanego w krajach Unii Europejskiej.

Obszary Natura 2000 to obszary lądowe lub morskie w granicach Unii Europejskiej, które są objęte ochroną w celu zachowania najcenniejszych i coraz bardziej zagrożonych wymarciem gatunków zwierząt i roślin Europy oraz ich siedlisk. Chronione są tylko te gatunki i siedliska, dla ochrony których został powołany dany obszar. Ochronę zapewnia konieczność wykonania oceny oddziaływania przewidywanej inwestycji gospodarczej na środowisko. Jeśli znaczące negatywne oddziaływanie inwestycji zostanie potwierdzone, to inwestycja nie będzie mogła zostać zrealizowana. Wyjątkiem są te inwestycje, które realizują *nadrzędny interes publiczny*, np. budowa istotnej społecznie drogi. W takich wypadkach inwestycje mogą zostać dopuszczone do realizacji, ale w warunkach, które pozwolą na ich realizację przy minimalnym przekształceniu naturalnego środowiska.

Na podstawie tekstu podaj dwie cechy ochrony przyrody w ramach programu Natura 2000, które odróżniają tę formę ochrony środowiska przyrodniczego od formy ochrony przyrody, jaką jest park narodowy.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Rozwiązując zadanie, należy uwzględnić, że w parku narodowym:

- ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe,
- zabrania się budowy oraz rozbudowy obiektów budowlanych lub urządzeń technicznych z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego.

Analizując tekst pod kątem polecenia, odpowiedz na poniższe pytania.

- Co podlega ochronie w ramach obszarów Natura 2000?
- Jak jest rozwiązywany problem inwestycji gospodarczych na obszarach Natura 2000?

Odpowiedzi na pytania skonfrontuj z podaną we wskazówkach ogólną wiedzą o ochronie przyrody w parkach narodowych.

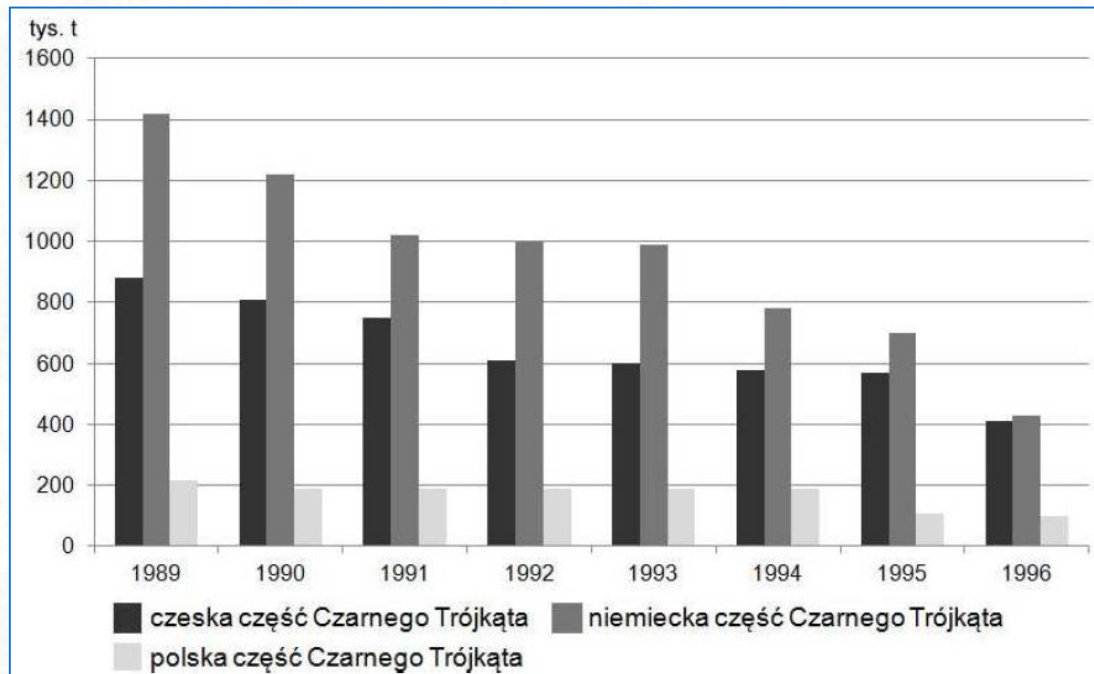
Przykład poprawnej odpowiedzi

- Program Natura 2000, w przeciwieństwie do formy ochrony przyrody - parku narodowego, chroni jedynie wybrane gatunki fauny i flory lub ich siedliska, dla ochrony których został powołany.
- Program Natura 2000 dopuszcza prowadzenie inwestycji gospodarczych, które nie zagrażają gatunkom lub ich siedliskom, dla ochrony których dany obszar został objęty tym programem.

Zadanie: 174

Na mapie przedstawiono położenie tzw. Czarnego Trójkąta, czyli obszaru o dużym zanieczyszczeniu powietrza w drugiej połowie XX w. wynikającym z znacznego zagęszczenia elektrowni opalanych węglem brunatnym.

Na wykresie przedstawiono emisję zanieczyszczeń pyłowych w Czarnym Trójkącie w latach 1989-1996.

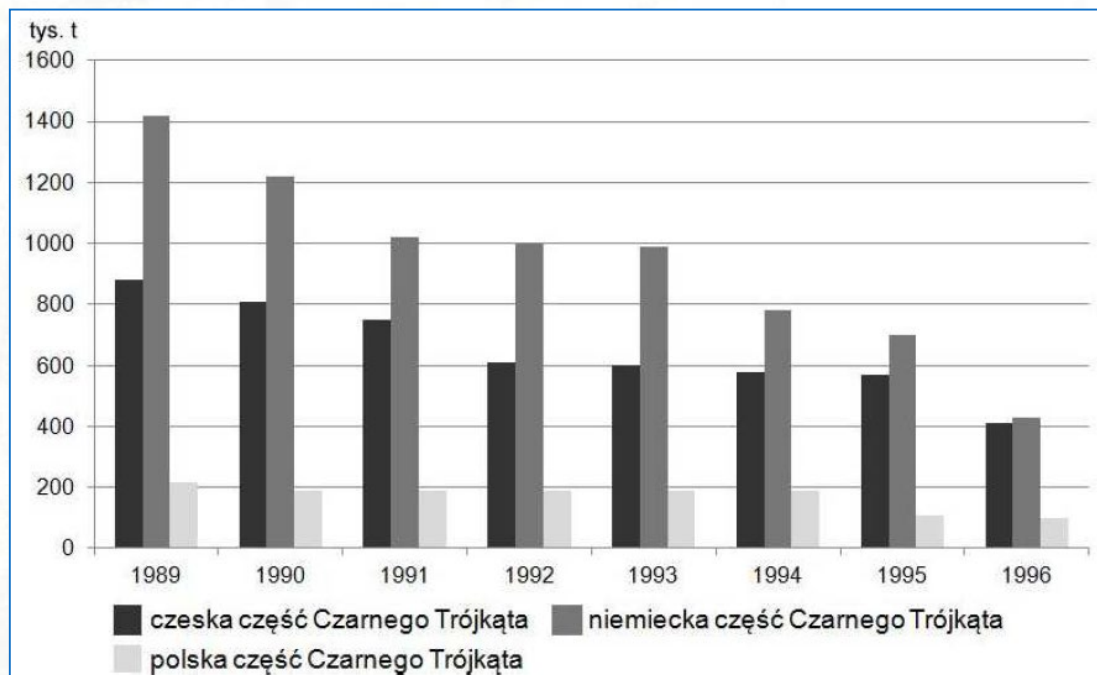


Wyjaśnij, dlaczego zniszczenia lasów w polskiej części Sudetów były niewspółmiernie duże w porównaniu do udziału naszego kraju w emisji zanieczyszczeń z obszaru Czarnego Trójkąta.

Zadanie: 174

Na mapie przedstawiono położenie tzw. Czarnego Trójkąta, czyli obszaru o dużym zanieczyszczeniu powietrza w drugiej połowie XX w. wynikającym z znacznego zagęszczenia elektrowni opalanych węglem brunatnym.

Na wykresie przedstawiono emisję zanieczyszczeń pyłowych w Czarnym Trójkącie w latach 1989-1996.



Wyjaśnij, dlaczego zniszczenia lasów w polskiej części Sudetów były niewspółmiernie duże w porównaniu do udziału naszego kraju w emisji zanieczyszczeń z obszaru Czarnego Trójkąta.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Zanieczyszczenia z elektrowni wykorzystujących węgiel brunatny i kopalń, w których wydobywa się metodą odkrywkową ten surowiec (pyły, szkodliwe gazy), emitowane są do atmosfery i mogą być przenoszone na znaczne odległości.

Formułując odpowiedź, zwróć uwagę na:

- położenie polskiej części Sudetów względem rozmieszczenia głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza w Czarnym Trójkącie,
- zaznaczony na mapie przeważający kierunek wiatrów.

Przykład poprawnej odpowiedzi

W tym regionie przeważają wiatry południowo-zachodnie. Przenoszą one znaczną część zanieczyszczeń emitowanych przez elektrownie Niemiec i Czech nad tereny Polski.

Zadanie: 175

Na mapie przedstawiono położenie tzw. Czarnego Trójkąta, czyli obszaru o dużym zanieczyszczeniu powietrza w drugiej połowie XX w. wynikającym z znacznego zagęszczenia elektrowni opalanych węglem brunatnym.

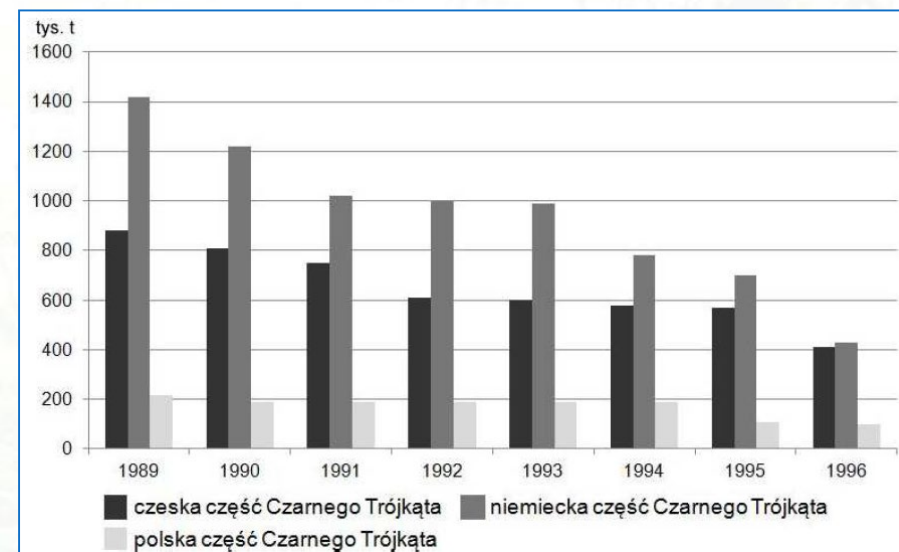
Na wykresie przedstawiono emisję zanieczyszczeń pyłowych w Czarnym Trójkącie w latach 1989-1996.

Szacuje się, że na początku lat 90. ubiegłego wieku z obszaru Czarnego Trójkąta pochodziło 30% europejskiej emisji związków siarki. Występuje tu największa koncentracja elektrowni opalanych węglem brunatnym (Niemcy - 10 000 MW, Czechy - 4 000 MW, Polska - 2 000 MW). Doprowadziło to m.in. do degradacji i zniszczenia lasów w Sudetach. W wyniku porozumienia podpisanego przez rządy Polski, ówczesnej Czechosłowacji i NRD podjęto, w ramach programu Czarny Trójkąt, działania zmierzające do ograniczenia emisji szkodliwych związków z tego obszaru. Na ten cel pozyskano z Unii Europejskiej ponad 12 mln euro.

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.



Lp.	Informacja	Prawd a	Fałsz
1.	Wdrażanie programu Czarny Trójkąt, w ramach którego pozyskano środki z UE, nastąpiło po wejściu Polski do Unii Europejskiej.		
2.	Najwięcej zanieczyszczeń pochodziło z niemieckiej części Czarnego Trójkąta, ponieważ moc elektrowni niemieckich na węglu brunatnym na tym obszarze jest największa.		
3.	Elektrownie zlokalizowane na obszarze Czarnego Trójkąta wykorzystują surowiec eksploatowany w ich bezpośrednim sąsiedztwie.		



Wskazówki do rozwiązania zadania

Przed przystąpieniem do rozwiązania zadania przeczytaj tekst źródłowy i przeanalizuj wykres. Zwróć uwagę na moc elektrowni w różnych państwach.

O tym, w którym roku podpisano porozumienie dotyczące programu Czarny Trójkąt, świadczą nazwy państw, których rządy zawarły to porozumienie.

O ilości spalanego węgla możesz wnioskować na podstawie mocy w elektrowniach tych państw.

Uwzględnij, że węgiel brunatny jest surowcem, który nie nadaje się do dłuższego transportu, ponieważ traci wtedy na wartości.

Zadanie: 175

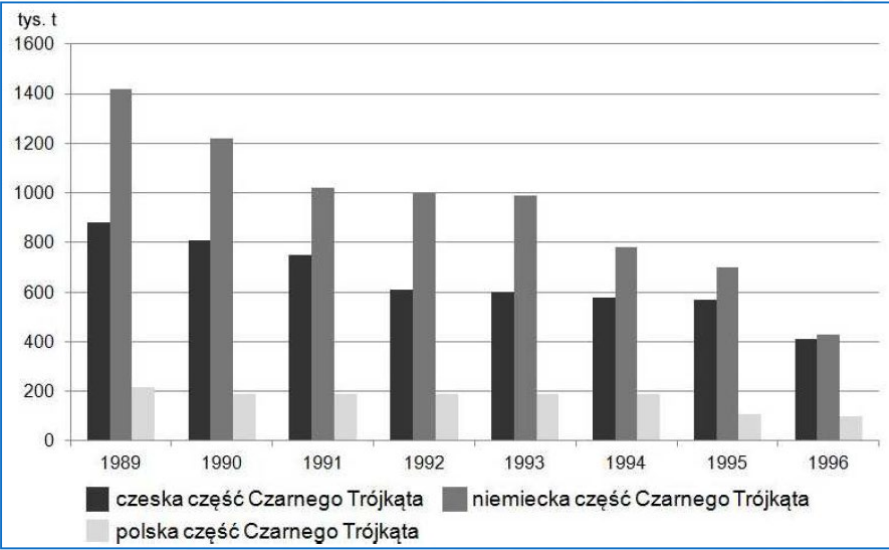
Na mapie przedstawiono położenie tzw. Czarnego Trójkąta, czyli obszaru o dużym zanieczyszczeniu powietrza w drugiej połowie XX w. wynikającym z znacznego zagęszczenia elektrowni opalanych węglem brunatnym.

Na wykresie przedstawiono emisję zanieczyszczeń pyłowych w Czarnym Trójkącie w latach 1989-1996.

Szacuje się, że na początku lat 90. ubiegłego wieku z obszaru Czarnego Trójkąta pochodziło 30% europejskiej emisji związków siarki. Występuje tu największa koncentracja elektrowni opalanych węglem brunatnym (Niemcy - 10 000 MW, Czechy - 4 000 MW, Polska - 2 000 MW). Doprowadziło to m.in. do degradacji i zniszczenia lasów w Sudetach. W wyniku porozumienia podpisanego przez rządy Polski, ówczesnej Czechosłowacji i NRD podjęto, w ramach programu Czarny Trójkąt, działania zmierzające do ograniczenia emisji szkodliwych związków z tego obszaru. Na ten cel pozyskano z Unii Europejskiej ponad 12 mln euro.

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Lp.	Informacja	Prawd a	Fałsz
1.	Wdrażanie programu Czarny Trójkąt, w ramach którego pozyskano środki z UE, nastąpiło po wejściu Polski do Unii Europejskiej.		X
2.	Najwięcej zanieczyszczeń pochodziło z niemieckiej części Czarnego Trójkąta, ponieważ moc elektrowni niemieckich na węglu brunatnym na tym obszarze jest największa.	X	
3.	Elektrownie zlokalizowane na obszarze Czarnego Trójkąta wykorzystują surowiec eksploatowany w ich bezpośrednim sąsiedztwie.	X	



Wskazówki do rozwiązania zadania

Przed przystąpieniem do rozwiązania zadania przeczytaj tekst źródłowy i przeanalizuj wykres. Zwróć uwagę na moc elektrowni w różnych państwach. O tym, w którym roku podpisano porozumienie dotyczące programu Czarny Trójkąt, świadczą nazwy państw, których rządy zawarły to porozumienie. O ilości spalanego węgla możesz wnioskować na podstawie mocy w elektrowniach tych państw. Uwzględnij, że węgiel brunatny jest surowcem, który nie nadaje się do dłuższego transportu, ponieważ traci wtedy na wartości.

Zadanie: 176

Poniżej podano dwa rodzaje działań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Dla każdego z nich podaj po jednym przykładzie korzyści wynikającej z realizacji działania i po jednym przykładzie bariery utrudniającej ich realizację.

1. Ograniczenie nadmiernej chemizacji rolnictwa (nawozów sztucznych i środków ochrony roślin).
2. Ograniczenie udziału węglowej energetyki cieplnej w produkcji energii elektrycznej.

Zadanie: 176

Poniżej podano dwa rodzaje działań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Dla każdego z nich podaj po jednym przykładzie korzyści wynikającej z realizacji działania i po jednym przykładzie bariery utrudniającej ich realizację.

1. Ograniczenie nadmiernej chemizacji rolnictwa (nawozów sztucznych i środków ochrony roślin).

2. Ograniczenie udziału węglowej energetyki cieplnej w produkcji energii elektrycznej.

Wskazówki do rozwiązywania zadania

W poprawnym rozwiązaniu zadania może pomóc znajomość idei rozwoju zrównoważonego. Formułując przykłady korzyści, uwzględnij pozytywny wpływ podanych działań na środowisko przyrodnicze, życie człowieka lub jego działalność.

Podając przykłady barier, weź pod uwagę trudności z upowszechnianiem podanych działań.

W formułowaniu odpowiedzi wykorzystaj poniższe informacje.

- Nadmierna ilość stosowanych nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin ma negatywny wpływ na jakość wytwarzanej żywności oraz może powodować degradację gleb. Umożliwia natomiast znaczne zwiększenie plonów.
- Obecnie na świecie ok. 60% energii elektrycznej wytwarza się w elektrowniach cieplnych. Pozyskiwanie energii ze spalania paliw kopalnych powoduje emisję do atmosfery znacznych ilości zanieczyszczeń, głównie pyłów i gazów cieplarnianych.

W przypadku barier uwzględnij ograniczone możliwości zastąpienia paliw kopalnych alternatywnymi źródłami energii i wysokie koszty z tym związane.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

AD.1: "Ograniczenie nadmiernej chemizacji rolnictwa (nawozów sztucznych i środków ochrony roślin)":

➤ **Korzyści:**

- poprawa jakości żywności; ograniczenie degradacji gleb i wód; zmniejszenie eutrofizacji.

➤ **Bariery:**

- obawy o zmniejszenie plonów; przewidywany wzrost cen żywności; globalna presja na wzrost produkcji żywności.

AD.2: "Ograniczenie udziału węglowej energetyki cieplnej w produkcji energii elektrycznej":

➤ **Korzyści:**

- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza; ograniczenie nasilenia efektu cieplarnianego; mniejsze kary za zanieczyszczenie środowiska; mniejsze koszty rekultywacji terenów górniczych.

➤ **Bariery:**

- obawy o zmniejszenie ilości produkowanej energii elektrycznej; przewidywane wysokie koszty inwestycji w rozwój energetyki alternatywnej.

Zadanie: 177

Jednym z zadań zgodnym z ideą zrównoważonego rozwoju jest ograniczenie transportu samochodowego w wielkich miastach.

Zaproponuj trzy działania zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju, jakie należałoby podjąć na szczeblu lokalnym lub regionalnym, aby ograniczenie indywidualnego transportu samochodowego nie spowodowało znaczącego obniżenia poziomu życia ludności tych miast.

Wszystkie dane pochodzą z Google Maps
Opisane tylko w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)

Opisane tylko w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)

Wszystkie dane pochodzą z Google Maps
Opisane tylko w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)

Zadanie: 177

Jednym z zadań zgodnym z ideą zrównoważonego rozwoju jest ograniczenie transportu samochodowego w wielkich miastach.

Zaproponuj trzy działania zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju, jakie należałoby podjąć na szczeblu lokalnym lub regionalnym, aby ograniczenie indywidualnego transportu samochodowego nie spowodowało znaczącego obniżenia poziomu życia ludności tych miast.

Wskazówki do rozwiązywania zadania

Z polecenia wynika, że należy podać przykłady takich działań, które ograniczą liczbę użytkowanych samochodów (a nie tych, które dotyczą np. zmian technicznych parametrów samochodów).

Proponowane działania nie mogą powodować znaczącego obniżenia poziomu życia ludności. Nie można więc podawać propozycji nierealnych, np. całkowitego zakazu korzystania z samochodów.

Zaproponuj takie rozwiązania, które zachęcą np. do zrezygnowania z korzystania z własnego samochodu na terenie miasta na rzecz transportu publicznego lub usprawnienia ruchu w mieście.

Przykłady poprawnych odpowiedzi

- Rozwój transportu publicznego (autobusy).
- Rozwój transportu szynowego (tramwaj, pociąg).
- Popularyzacja korzystania z rowerów, np. w dojazdach do pracy (budowa ścieżek rowerowych).
- Obniżenie cen za przejazdy środkami komunikacji miejskiej.
- Budowa zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej.
- Wprowadzanie bus-pasów, przyspieszających transport publiczny.

Zadanie: 178

Szacuje się, że pierwotna powierzchnia lasów Amazonii zmniejszyła się o ok. 20%.

Poniżej przedstawiono informację dotyczącą jednej z Zasad Zrównoważonego Rozwoju. Podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r. przyjęto dokument nazwany Deklaracją z Rio de Janeiro w sprawie środowiska i rozwoju, zawierający 27 Zasad Zrównoważonego Rozwoju. Jedną z tych zasad mówi, że państwa, w zgodzie z Kartą Narodów Zjednoczonych i zasadami prawa międzynarodowego, mają suwerenne prawo do korzystania ze swych zasobów naturalnych stosownie do ich własnej polityki dotyczącej środowiska i rozwoju oraz są odpowiedzialne za zapewnienie, że działalność prowadzona w ramach ich prawa lub kontroli, nie spowoduje zniszczeń środowiska naturalnego innych państw lub obszarów znajdujących się poza granicami narodowych regulowań prawnych.

Wyjaśnij, dlaczego wylesianie Amazonii jest niezgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiaowanie zabronione.

Zadanie: 178

Szacuje się, że pierwotna powierzchnia lasów Amazonii zmniejszyła się o ok. 20%.

Poniżej przedstawiono informację dotyczącą jednej z Zasad Zrównoważonego Rozwoju. Podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r. przyjęto dokument nazwany Deklaracją z Rio de Janeiro w sprawie środowiska i rozwoju, zawierający 27 Zasad Zrównoważonego Rozwoju. Jedna z tych zasad mówi, że państwa, w zgodzie z Kartą Narodów Zjednoczonych i zasadami prawa międzynarodowego, mają suwerenne prawo do korzystania ze swych zasobów naturalnych stosownie do ich własnej polityki dotyczącej środowiska i rozwoju oraz są odpowiedzialne za zapewnienie, że działalność prowadzona w ramach ich prawa lub kontroli, nie spowoduje zniszczeń środowiska naturalnego innych państw lub obszarów znajdujących się poza granicami narodowych regulowań prawnych.

Wyjaśnij, dlaczego wylesianie Amazonii jest niezgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Wskazówki do rozwiązania zadania

Zrównoważony rozwój to rozwój, który zaspokaja obecne potrzeby ludzi, nie zagrażając możliwościom zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń.

W treści przytoczonej zasady należy wyróżnić dwa elementy: prawo danego państwa do wykorzystywania zasobów naturalnych oraz brak przyzwolenia na takie działania, które niekorzystnie wpływają na środowisko naturalne innych państw.

Podaj takie argumenty, które uwzględniają wpływ tego największego na świecie obszaru wilgotnego lasu równikowego na środowisko naturalne całej Ziemi. Pomocna w formułowaniu odpowiedzi może być znajomość funkcji ekologicznych lasów (np. produkcja tlenu, regulacja stosunków wodnych, redukcja dwutlenku węgla).

Przykłady poprawnych odpowiedzi

W przytoczonej zasadzie czytamy, że państwa mają prawo do korzystania ze swych zasobów naturalnych, ale tylko pod warunkiem, że ich działalność (w tym przypadku ingerencja w naturalną szatę roślinną) nie spowoduje zniszczeń środowiska naturalnego innych obszarów na Ziemi.

Lasy Amazonii są największym na Ziemi kompleksem wilgotnego lasu równikowego, dlatego mają wpływ na niektóre elementy środowiska naturalnego w skali globalnej; wpływają na obieg wody, klimat, zawartość tlenu i dwutlenku węgla.

Zmniejszanie się ich powierzchni w tak dużym tempie grozi zachwianiem równowagi w środowisku naturalnym całej Ziemi (nie tylko państwom, na terenie których rośnie ten las).

KONIEC



Materiały pomocnicze do nauki
Opracowane w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)

Opracowanie i redakcja: *Sławomir Dmowski*
Kontakt: *kontakt@geografia24.eu*

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -